



Onwenselijk

Opnieuw heeft het kabinet het deksel op de neus gekregen rond de verplichting om broeikasgassen terug te dringen. De Hoge Raad bevestigde gisteren een vonnis dat de Staat de uitstoot met tenminste 25 procent moet verminderen ten opzichte van 1990.

Politici buitelden over elkaar heen om de uitspraak toe te juichen, dan wel te bekritisieren. Die reacties zijn voorspelbaar. Maar de rechter in ons land is onafhankelijk. Zo hoort dat ook.

Toch schuurt deze uitspraak. Het oordeel van de Hoge Raad dat een rechter mag toetsen of Nederland zich houdt aan de plicht in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens om het (gezins) leven van burgers te beschermen is logisch. Nederland heeft dat verdrag immers zelf ondertekend.

Maar dat de rechter deze beschermingstaak mag koppelen aan een concrete uitstootreductie, namelijk 25 procent eind 2020, onder het mom van 'het risico van gevaarlijke klimaatverandering' blijft vreemd en oneigenlijk. De invulling van de taak is immers een politieke keuze.

De Hoge Raad bekrachtigt hiermee niet alleen een vonnis in een zaak, aangespannen door een linkse belangengroep, maar bevestigt zo ook dat de rechter op de stoel van de politiek kan zitten. Dat raakt de scheiding der machten. Zulks is onwenselijk.

INTERVIEW PREMIER MARK RUTTE SCHRIKT NIET VAN WAT

'Heb 't al die jaren nooit cadeau gekregen'

'GEKNETTER' TUSSEN DE COALITIEPARTIJEN

Minister-president Mark Rutte moest de voorbije maanden alle zeilen bijzetten. Leek er richting de zomer politiek nog geen vuiltje aan de lucht, de afgelopen tijd zucht zijn derde kabinet onder de PFAS- en stikstofcrisis en moet nu ook nog meer gaan doen aan de CO2-uitstoot. Hij gaf 130 km/u rijden op, zijn VVD holt achteruit in de peilingen en als klap op de vuurpijl trad een bewindspersoon af. In het traditionele kerstinterview met De Telegraaf blikt Rutte terug en vooruit.

door Inge Lengton en Wouter de Winther

De gang naar het Torentje van de premier ademt historie. Wie het kantoor van Rutte (52) wil binnenkomen, komt langs een boekenkast vol met oude wetboeken. Sinds kort heeft hij een plank laten leegruimen voor de biografieën van zijn voorgangers. Die van Kok staat er tussen, net als die van De Jong en Biesheuvel. „Ik had deze week de auteurs van al die biografieën te gast”, vertelt de minister-president.

Het doet vermoeden dat Rutte ook aan het nadenken is over zijn politieke erfenis. Maar nee, bezweert hij, de biografen kwamen niet op sollicitatiegesprek.

In de zomer besluit hij of hij nog een keer lijsttrekker wil worden van de VVD. De politieke concurrentie hoopt op metaalmoeheid. Maar Rutte heeft ondanks de toenemende protesten van boeren, bouwers, zorgmedewerkers en leraren niet het idee dat zijn tijd gekomen is.

Hoe verklaart u die opgekomen ontevredenheid?

„Stikstof werd een groot ding na de algemene beschouwingen in september. Maar de personeelstekorten in het onderwijs en de zorg waren er al langer.”

Als het al langer aan de gang is, waarom heeft u er dan al die tijd niet op ingegrepen?

„Het is stap voor stap. We komen uit de ergste economische crisis sinds de Tweede Wereldoorlog, met een werkloosheid van rond de tien procent en tekorten die bijna onbeheersbaar werden. Uiteindelijk moest er voor 51 miljard bezuinigd worden. Het was echt dramatisch allemaal. Komend jaar is de lastendruk voor burgers voor het eerst onder het niveau van de crisis.”

Agere lasten was één van uw verkiezingspunten in 2010. Het is over twee weken 2020.

„Het lukte niet eerder. We kunnen nu al een aantal jaren heel fors investeren in publieke diensten als onderwijs, zorg, defensie en wegeaanleg. Maar ook in lastenverlichting. En dat gaat wat mij betreft de komende jaren door.”

Er is ook toenemende ergernis dat de overheid de menselijke maat uit het zicht verliest. Dat gaat niet alleen maar over geld.

„Dat moet je wel uit elkaar trekken. Met de menselijke maat in de zorg gaat het echt anders dan een paar jaar geleden. Uit mijn eigen familie en van minister De Jonge van Volksgezondheid hoor ik terug dat onze miljardeninvesteringen een enorm effect hebben. In verschillende sectoren spelen zo hele specifieke dingen. Het is niet zo dat heel Nederland nu in een depressie is gestort.”

Denkt u dat mensen de stikstofcrisis begrijpen?

„Nee dat geloof ik niet. Maar dat is mijn vak. Ik moest een rechterlijke uitspraak volgen. Er is natuurlijk ook wel een stikstofprobleem. Mensen die dat ontkennen, mogen dat. Je mag ook zeggen dat de aarde niet opwarmt. Maar het is allemaal wel waar.”

En dan oppert uw coalitiepartner D66 om de veestapel te halveren.

„Maar dat is toch geen kabinetsbeleid?! Helpen deed het niet. Het moment was heel ongelukkig. Ik zeg te-

'Veestapel halveren? We gaan het niet doen'

gen de boeren: het is achtergrondruis. We gaan het niet doen.”

Was u er boos over?

„Daar ga ik niets over zeggen.”

Ligt het zo gevoelig?



„Dat zijn interne gesprekken.”

Nou. Het wekt de indruk dat het niet allemaal lekker gaat in uw coalitie.

„Ach. Ik heb het in al die jaren nog nooit cadeau gekregen. Politiek hebben we weinig met elkaar. Dan knettert het af en toe, maar daarna kun je ook weer door. En in de coalitietop zitten wel allemaal kerels – ehm, en Carola Schouten

natuurlijk – die niet van marsepein zijn. Ik heb gisteravond voor het Kamergebouw nog even een omhelzing gegeven aan CDA'er Pieter Heerma en D66'er Rob Jetten toen we afscheid namen!”

Kijk eens aan. Intussen bent u de maximumsnelheid aan het verlagen naar 100 km/u, wat een minimaal effect heeft op de stikstofuitstoot.

„Als we dit niet hadden gedaan, had je een serieus risico genomen met woningbouw en de aanleg van wegen. En alle banen die daarachter weg komen. Als het moet, leg ik het deur na deur uit. Banen gaan boven

de vrijheid van snelheid.”

Maar als banen straks toch verloren gaan en er een economische crisis komt, neemt u daar dan de verantwoordelijkheid voor?

„Negen jaar en twee maanden! Verder hou ik het niet bij.”

U houdt het verder niet bij? Wie was eigenlijk de langzittende premier?

„Lubbers, grofweg twaalf jaar en twee maanden.”

'Banen gaan boven die vrijheid van snelheid'

In uw omgeving klinkt dat u de langzittende premier van Nederland wilt worden.

„Nee, Jort Kelder denkt dat.”

Bijzonder dat u hem noemt. Een goede vriend van u vertelde ons dat hij hoopt dat

u er zo snel mogelijk mee ophoudt, omdat u nu alleen nog maar de spreeklijnen van de Rijksvoorlichtingsdienst opdreunt als het over politiek gaat.

„Ahhh, haha. Nou, dat is niet waar.”

Nee? Hij kent u erg goed. Waarom zou hij dat zeggen?

„Daar ga ik niet op in. Dat is een onmogelijke vraag. En een onzinnige uitspraak. Ik zit hier omdat ik heel goeie

dingen voor Nederland wil doen.”

Fractie leider Klaas Dijkhoff is wel eens getipt als uw opvolger, maar ligt de laatste tijd stevig onder vuur vanwege wachtgeld. Denkt u dat het nog goed komt met hem?

„Het is goed met Klaas Dijkhoff. Hij gaf toe dat hij onderschat heeft hoe dat wachtgeld in Nederland zou vallen. Dus dat is niet goed gegaan.”

Ziet u hem nog lijsttrekker worden?

„Ik zeg niets meer over anderen. U vroeg hoe het met Klaas is? Antwoord:

Premier Rutte: „De VVD heeft een familie-ruzie met de kiezer.”
FOTO RENE BOUWMAN

goed. In de afgelopen weken heeft de VVD een flinke tik gehad. Natuurlijk ook door andere dingen, maar ook door deze kwestie. Daar ben ik zelf ook vol verantwoordelijk voor, want ik wist het. Het is een familieruzie met de kiezer. Ja, die hebben we nu.”

Wat kunt u die kiezer bij de volgende verkiezingen bieden? Alle piketpalen die u tien jaar geleden met de VVD heeft geslagen zijn kapot. De speerpunten zijn aangepast of het raam uit.

„Ik heb aan de hypotheekrenteaftrek wel aanpassingen gedaan, maar de hypotheekrenteaftrek in de kern is gebleven. De kiezer zal de VVD altijd herkennen aan zo laag mogelijke lasten en zo veel mogelijk vrijheid. Maar ook aan investeringen in onderwijs en veiligheid. Migratie wordt ook een speerpunt. We zien nu kansarme migranten door Europa wandelen en voor een deel in Frankrijk en in Nederland terechtkomen. Ik ben daar met de Franse president Macron over in gesprek en heb het deze week ook tegen een groep ambassadeurs verteld.”

U heeft het over de Schengenzone, waarin men zonder grenscontroles tussen bepaalde Europese landen kan reizen.

„Juist. De landen aan de buitengrenzen moeten onderscheid maken tussen echte asielzoekers en economische migranten die niets in Europa te zoeken hebben. Die laatste groep moeten ze niet laten doorlopen. Als dat niet gebeurt, dan kun je niet verder met Schengen. Het hoofdpunt in Europa volgend jaar wordt migratie.”

Ophouden met Schengen betekent toch de invoering van grenscontroles?

„Niet per se bij Nederland. En ik zeg ook niet dat we Schengen gaan opheffen, maar Schengen komt wel in gevaar. Solidariteit is een fundamentele afspraak binnen Schengen. Neem dat hele vraagstuk van de Marokkanen die we niet terug krijgen. Die zitten hier omdat ze niet zijn tegengehouden bij de buitengrenzen.”

Maar als het geen grenscontroles zijn, wat dan wel?

„Daar kan ik helaas nu niks over zeggen. Ik heb daar ideeën over. Als de laatste consequentie zou moeten zijn dat Nederland zelf grenscontroles moet invoeren, dan heeft dat enorme gevolgen voor onze economie. Dus dat wil je zo lang mogelijk voorkomen.”

Wordt dus vervolgd. Tot slot, ook een beetje een traditie. Heeft u nog een kerstboodschap?

„Jazeker. Ik wens dat we in een land met zoveel vrijwilligers, waar we zo naar elkaar omkijken, dat we met deze kerstdagen nog eens in het bijzonder stilstaan dat we er niet alleen voor onszelf zijn, maar ook voor anderen. En dat we ons de vraag stellen: wie heeft er even recht op een extra telefoontje, of een beetje aandacht? Dat past bij dit land.”

INHOUD

STARTERS SPAREN STUG DOOR

PAGINA T10



DROOMBAAN IN KINDERDIJK

PAGINA T15



DE KWESTIE: HELPT DE NUTRI-SCORE?

PAGINA T24



BEWOLKT



NIEUWSKRANT
BUITENLAND
WAT U ZEGT
DE KWESTIE
PRIVE
REPORTAGE
DFT
JOURNAAL
TWEDE KATERN
TELESPORT
SERVICE
WEER
TELEVISIE

T16
T22
T24
T26
T28
T36
T47
S1
S13
S15
VRIJ

20% 10% Z